

REPORTAŽA

Po pozabljenih poteh do vrha Skopice

Pri Planinski založbi Slovenije je v pričakovanju pomladi izšla knjiga Hodim, torej grem Marjana Bradeška, ki bralca s pretanjenim občutkom za besedo neustavljivo vabi v naravo in gore. Knjigo smo, kot je zdaj že postalo v navadi, spoznali v družbi njenega avtorja na samotni poti do vrha Skopice med Trebušo in Čepovansko dolino. Gre za zgolj eno od opisanih tur v njegovi knjigi.

Manca Ogrin

Knjiga Hodim, torej grem je prava hvalnica naravi, povabilo v skrivnostni in samotni svet gora, ki se mu ni mogoče upreti, hkrati pa prijazen opomnik, naj se gori približamo s spoštovanjem in preudarnostjo. Pisanje avtorja knjige **Marjana Bradeška** se bere kot poezija in pri bralcu prebudi vsa čutila. »Gore najintenzivneje doživljam sam, ker si za vse sam, sploh če hodiš po brezpotjih ali hudih prepadih, in imaš tudi večjo odgovornost do sebe. Hkrati se lahko ustaviš, kadar želiš, pa tudi največ vidiš, najbolj čutiš, najbolj vonjaš, doživljaš barve in okuse ter vse okrog sebe. Kadar sem v skupini, ki pa ni bila nikoli večja od štirih ljudi, torej s prijatelji ali z ženo in hčerko, je intenzivnost doživljanja malce manjša, je pa bolj sproščeno, četudi zaradi odgovornosti za varno vrnitev v dolino čutiš malce napetosti, ki zares popusti šele, ko si v dolini,« je o doživljanju narave in gora v samotnem Trnovskem gozdu povedal Bradeško.

Hodim, torej grem v 32 zgodbah

V svojem leposlovnem prvcu Hodim, torej grem v 32 zgodbah opisuje svoje poti od kraških goličav slovenske Istre do Triglava, od mračnih grap predgorja Julijskih Alp do haloških gričev. Zadrži se med domačimi polhograjskimi griči, bralca pa povabi tudi čez mejo, v Zahodne Julijce in Ziljske Alpe. Vmes doda vtise s pohodov med polji sivke v Provansi ali ob jezerih v Pirenejih, na koncu pa se odpravi na nekaj večdnevni pohodov po **Slovenski planinski poti**

Skozi Bradeškove opise zadiši zgodnja pomlad, bralec začuti sijaj belih skal v vročem poletju, se umika zimskim viharjem, prestrašeno čaka medveda, kjer ga ni, ali pa se nasmeji ob zanimivih prigodah, denimo ob reševanju psa iz poledenele Velike Dnine ali ob pogledu na gorsko deklico v Belem potoku.

To je njegovo prvo leposlovno delo, medtem ko se je podpisal že pod dva popotniška vodnika in dva poslovna priročnika. K pisanju knjige ga je spodbudil ravno urednik **Planinskega vestnika** in Planinske založbe Slovenije **Vladimir Habjan**, avtor spremne besede **Andrej Mašera** pa ga po estetskem doživljanju narave postavlja ob bok velikanom slovenske gorniške literature, kot so Julius Kugy, France Avčin, Marijan Lipovšek in Tine Mihelič.

Pot mimo Cvekarjevega bukovega drevoreda

Ker hoja v nas ohranja pomlad, v vrvežu vsakodnevnega dogajanja in obveznosti pa si pogosto zaželimo tišine in samote, je Marjan Bradeško novinarjem svojo knjigo predstavil tam, kjer je (med drugim) nastajala - na pozabljenih stezah, na potepu v preteklost. Kot nekakšen polotok se od Trnovskega gozda na sever med Čepovanskim dolom in dolino Trebušo »iztegne« ozek greben, ki ga že nad dolino Idrije zaključuje vrh Skopice (863 metrov). Pot s prevala Drnulk so doživeli kot svojevrstno pot v zgodovino. Zaselka Velike Vrše in Male Vrše sta nekoč premogla skoraj sto prebivalcev, danes tam stojijo, pravzaprav padajo, le še razvaline. Edino nekdanji dom Brezavščkovoga Luka si je pred kratkim nadel novo podobo. Navdušil jih je samotni in v krasnem pomladnem soncu razgleden svet, prelepa pot mimo Cvekarjevega bukovega drevoreda, čez samotni travnik, mimo mračnega ugreza Kozijske grape na vrh, ki pokaže, kaj je to svet grap in »govcev« (severnih strmali Trnovskega gozda).

Na Idrijskem koreninijo tudi njegove največje graparske pustolovščine. Grape sta začela odkrivati z najboljšim prijateljem, žal pokojnim **Dariem Cortesejem**, pred njima pa so ta svet raziskovali domačini Rafael Terpin, Rafael Podobnik in Jože Čar. »Leta 1989 sem v knjigi Slapovi v Sloveniji bral o drugi najhujši grapi v Avstro-Ogrski, o soteski Gačnik, in tako sva se z Da-

riem odpravila vanjo, ne da bi dobro vedela, kam se podajava. To je soteska z ogromno slapovi, kjer ležeš čez skale, malo plezaš, hodiš nad slapovi in za njimi, vse skupaj je pravzaprav nekakšno **alpinistično** dejanje. Do danes sem 'nabral' 40 takšnih grap. Zakaj mi je v grapah tako lepo? Ker tam ni nikogar, ker vidiš neverjetne stvari, v vsaki sem srečal kakšno sovo, slapovi v njih so čudoviti, rože nenavadne - to je res divjina, ki pa ni za vsakogar. Grap se je treba lotiti odgovorno in priti ven, zato s spoštovanjem!« polaga na srce morebitnim obiskovalcem grap.

Na pot najprej z glavo

Dodana vrednost knjige Hodim, torej grem je v tem, da bralca kar zarsbijo podplati in bi se želel odpraviti na samotne poti, divja brezpotja in v odmaknjene grape. A vendar je treba na pot najprej z glavo, šele nato z nogami: »Ture v grapah so res za izbrance, preostale pa so tudi za povprečnega planinca, ki pa se mora dobro žnjeti z zemljevidom. Kot vidite, tu ni markacij, a na zemljevidu je še vedno vrisana pot, ki ji lahko slediš. Izkušen iskalec bo z mojimi opisi našel pravo pot. Precej tur v mojem 'vodniku' je opisanih tako, kot sem hodil, tudi recimo celotno prečenje Poliških Špirov, kjer je vse markirano, prav tako Triglav. Paziti pa morajo na dolžino, saj so nekatere precej dolge. Sicer pa je, kar učijo v vseh planinskih šolah, potrebno spoštovanje do ture. Vedno rečem: vzemite v roke mojo knjigo, ampak zraven še zemljevid, maPZS, vodnik po tem območju ... Ne nazadnje smo imeli v **Planinskem vestniku sredico** Z nami na pot, kjer so za te ture že opisane poti. Vsak se lahko odpravi, če se dobro pripravi in res želi na pot.

Presek tur v knjigi so samota, posebnost in tišina. Tudi na Triglavu sem imel tišino, ker sem šel zvečer in zgodaj zjutraj. Na večini tur, ki sem jih opravil sam, praktično nisem srečal človeka. Jeseni sem bil v Karnijskih na deseturni turi, pa nisem srečal nikogar, na turi čez Poliške Špice pa recimo le enega človeka,« je spomine nihal Bradeško. »Posebnost je iskanje samote. Opisane je tudi malo Primorske, malo Idrijskega, vrhovi, kjer ni množic, da ne bomo vsi hodili na Viševnik v kolonah ali pa v vrsti na Grmado, ampak šli morda tudi

na Skopico ali še kam drugam. Prav tako imamo tu tudi povsem drugačen pogled na Julijce.« ✕

V svojem leposlovnem prvencu Hodim, torej grem v 32 zgodbah opisuje svoje poti od kraških goličav slovenske Istre do Triglava, od mračnih grap predgorja Julijskih Alp do haloških gričev. Zadrži se med domačimi polhograjskimi griči, bralca pa povabi tudi čez mejo, v Zahodne Julijce in Ziljske Alpe

Vrh Skopice je mnogim neznan vrh med Dolenjo Trebušo in prevalom Vrata, ki s severa "odpira" Čepovansko dolino. Skopica ponuja "letalski" pogled na razdrapani svet idrijskih grap in v sloviti Idrijski prelom. Na jugu se kažejo razgledni Govci (severni rob Trnovskega gozda), na severu se v vsem loku bohotijo Julijske Alpe.

Pomladno praznovanje samote, tišine in preteklosti v Trnovskem gozdu 📍 Franja Žišt

Kot nekakšen polotok se od Trnovskega gozda na sever med Čepovanskim dolom in Trebušo »iztegne« ozek greben, ki ga že nad dolino Idrije zaključuje vrh Skopice. 📍 Tina Horvat